

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ПРОГНОЗУВАННЯ РОЗВИТКУ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Л. А. Онищук, д. пед. н.

Теорія педагогічного прогнозування була і залишається специфічним еталоном для оцінювання інновацій, які сприяють розвитку системи загальної середньої освіти. Вона впливає на практику не лише опосередковано, а й озброює суб'єктів навчально-виховного процесу прогностичною інформацією щодо критичного осмислення ними власної діяльності.

Розроблення теоретичних засад прогнозування розвитку загальної середньої освіти зумовлена реформуванням її змісту і рівнів навчання. Ознаками науковості означеного процесу та його результату є характер цілепокладання, виокремлення його об'єкта, використання спеціальних засобів пізнання, однозначність термінів і понять.

Поглиблення теоретичного знання щодо прогнозування розвитку загальної середньої освіти сприятиме підвищенню наукового рівня педагогічної прогностики та її впливу на практику, особливо в період проведення освітніх реформ і впровадження педагогічних інновацій у навчально-виховний процес загальноосвітніх навчальних закладів. Для побудови концептуального образу певного елемента педагогічного прогнозування, окрім імперативних аргументів та емоційних доводів, необхідно розкрити й обґрунтувати його характеристики.

Основним завданням прогнозування розвитку загальної середньої освіти є розроблення його теоретичних засад, які сприятимуть

підвищенню ефективності технології розроблення прогнозів у педагогічній науці та практиці через вивчення особливостей цього процесу як форми конкретизації наукового передбачення і специфічного різновиду дослідження, поєднання оптимального відбору принципів і методів педагогічного прогнозування та розроблення способів перевірки й оцінювання достовірності педагогічних прогнозів.

Теорія прогнозування розвитку загальної середньої освіти ґрунтується на принципах історико-методологічної моделі науки, сутність яких розкривається в загальних положеннях: теоретичне розуміння науки можливе за наявності динамічної структури наукового знання, яке за своєю природою є цілісним; філософські концепції тісно взаємопов'язані з науковим знанням певної галузі (їх формують філософські положення, твердження, аргументи); наукові теорії не залежать одна від одної і не порівнюються; метою зміни наукового знання є не досягнення об'єктивної істини, а глибоке розуміння досліджуваних феноменів, вирішення більшої кількості наукових проблем, побудова простих і компактних теорій тощо.

Цілеспрямований розвиток теоретичного знання педагогічної прогностики, якому притаманні такі ознаки, як загальність і абстрактність, системність і безпосередність його зв'язку з філософськими знаннями й ідеями, ґрунтується на результатах аналізу його стану та виявлення причин, що уповільнюють цей процес; визначення наукового статусу педагогічної прогностики та умов розвитку її теорії. Ці концептуальні положення є безпосередніми орієнтирами розроблення теоретичних засад педагогічного прогнозування розвитку системи загальної середньої освіти, оскільки вони приймуть форму умов, які визначають напрями дослідження означеної проблеми.

Недотримання умов розвитку теорії педагогічного прогнозування, зокрема таких, як необхідність визначення об'єкта і предмета прогнозування розвитку загальної середньої освіти; збереження характеристик загальної середньої освіти на всіх рівнях її обґрунтування; реалізація інтегративної функції педагогічної прогностики, пов'язаної з використанням знань, запозичених з інших наук; орієнтація на перехід від теоретичного знання до нормативного, що сприяє перетворенню дійсності; відповідність теорії педагогічного прогнозування сучасним вимогам теорії як системи узагальненого знання; наукове пояснення педагогічних явищ і процесів порушить цілісність теорії прогнозування розвитку загальної середньої освіти і фактично позбавить її теоретичного статусу.